

Glücklich, Julius

O soudu zemském, kdy a jak držán býti má

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 61-74

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126539>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

od země poslán o kterou zemskou potřebu, má list míti pod zemskou pečeti.

[*B rukou* β]:

Sem by náleželo to, co pod literou E 18 vepsáno jest ⁴.

¹ *Viz pozn. 1 u A I.*

² *Viz pozn. 2 u A I.*

³ *Viz pozn. 3 u A I.*

⁴ *Tam však není nic „vepsáno“, tudíž tímto slovem se míní tištěný artykul. který vskutku hledí ke Karlštajnu, ale ovšem jen k panství. Viz tam.*

O soudu zemském, kdy a jak držán býti má^a.

B XXI.

První^a nazajtří sv. Jeronýma^a najprvé příštího^β.

Druhý v pátek o Suchých dnech postních^γ.

Třetí v pátek o Suchých dnech letničních^δ.

A poněvadž jest soud, kterýž se držíval nazajtří svatě panny Barbory, složen, místo toho soudu přidává se k těm třem souduom k jednomu každému čtyři dni vajs nad dvě neděle, aby souzeno bylo. A v těch čtyřech dnech nic jiného než toliko vdovy a sirotci aby slyšáni byli a k těm čtyřem dnuom aby^b vdovy a sirotci pro potřeby své obsílali i od jiných obsílané byli^c. A úředníci pražství menší desk zemských aby jim taková obeslaní vydávali tak, aby po pořádku slyšáni byli a k soudu stáli. Však jiná obeslaní při pořádku, jakž od starodávna bývalo, k outernímu dni při tom zuostati mají.

^a *U po straně rukou a: Zřízení zemské Q 21.*

^a *V B škrtnut první odstavec: Na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě pražském léta tisícého pětistého čtyřicátého třetího v pondělí před svatým Filipem a Jakubem¹, jest zřízeno, že soud zemský větší, ten se má na tyto časy a roky budoucně takto držeti.*

^b *aby se tisk 1564; v B se škrtnuto rukou β.*

^c *i od jiných obsílané byli vepsáno v B rukou β.*

¹ *30./4. — viz Sněmy české I, str. 564.*

^a *V. Budovcem po straně v B poznamenáno: 10.*

^β *V. Budovcem vedle v B připsáno: 1. — 1. Octobris.*

^γ *V. Budovcem vedle v B připsáno: 2. — 15. Martii.*

^δ *V. Budovcem vedle v B připsáno: 3. — 14. Junii.*

B XXII.

Kdož by chtěl vdovy a sirotky do soudu zemského z čeho obsílati a viniti (kromě gruntuov, dědictví, listuov hlavních a nářku cti neb hanění), že ^a každý obyčejem svrchu psaným k těm čtyřem dnům k soudu přidaným bude moci ^b vdovy a sirotky obsílati a oni povinni jsou a budou také z toho právi býti a odpovídati. A sirotci neb jich poručníci a vdovy též se v tom také o grunty a o dědictví i z listuov hlavních o nářek cti a hanění zachovati mají, že nemají z toho obsílati, než poháněti.

^a že to tisk 1564; to škrtnuto v B rukou β.

^b moci a může učiniti tisk 1564; a může učiniti škrtnuto v B rukou β a připsáno rukou β: vdovy a sirotky obsílati.

B XXIII*.

Úředníci a soudce zemští mají se k souduom zemským sjižděti. Pakli by který z úřednikuov, kteříž v soudu ^a zemském sedají, nebo z soudců zemských nepřijel, tehdy ten každý aby nejvyššímu sudímu zemskému příčinu hodnou svého nepřijezdu oznámil, a to pod pečeti listem svým a v tom listu aby oznámil, že jest taková hodná příčina nepřijezdu jeho a to že bere na své svědomí. Pakli by přijeda, bez odpuštění pana sudího odjel, nemaje toho učiniti, ten každý aby v tu a takovou pokutu upadl, že jest se nezachoval podlé řádu uloženého, tak jakž na soudci zemského sluší a odpuštění z soudu aby jemu bylo dáno.

A mají soudce v soud zemský ráno zasedati a hodinu k soudu, v kterou by se lidé najíti dáti měli, jmenovati. Jestliže by pak který soudce k hodině do soudu panem sudím jmenované zoumyslně nepřicházel, aneb z něho bez odpuštění nejvyššího sudího odcházel, tomu každému má nejprvé pan sudí pěkně pověděti, aby se toho nedopouštěl: Pakli by se vždy předse dopouštěl, tehdy aby touž pokutu trpěl, kteráž jest nahoře položena, kdož by z soudu bez odpuštění nejvyššího sudího pryč odjel. A při jiných všech soudech a soudcích království českého má se týž pořád zachovati, jakž jest o soudu zemském, úřednících a soudcích zemských, kteříž v soudu zemském sedají, zřízeno. A kdož by bezelstně aneb z hodných příčin nepřijel,

ten má tomu úředníku zemskému i sudímu dvorskému, kterýž ten soud zpravuje, to listem, tak jakž v témž artykuli o nejvyšším sudím zemským postaveno jest, oznámiti. A při všem se též mají soudce zachovati a pod těmi všemi pokutami, jakž o soudu zemském jest napřed zřízeno a svoleno. Než jestliže by se kdy bezelstně a z zvláštních případných potřeb krále J. Mti. aneb zemských to trefilo, že by někteří z úředníkuov anebo soudců zemských jinam obrázení v tak pilných a znamenitých potřebách byli: Však proto desíti osob méně^a v soudu zemském, když nález udělán býti má, nemají seděti.

* *Nezměněn.*

a *V. Budovcem po straně v B:* v appellacích podlé instruktí císaře Ferdinandamněji 9 vosob ortelovati nemají. *Viz o tom Instrukci tuto z 20. ledna 1546, vytištěnou u J. F. Schmidta, Monographie des kaiserl. königl. Böhm. Appellations-Gerichtes, str. 43/44.*

B XXIII*.

Když^a soud zemský osazen bude tak, jakž svrchu psáno stojí, tehdy nejvyšší písař zemský s menšími úředníky má na katedře býti se deskami, s svědomím i se všemi potřebami, kdož by co u nich zapsáno měl k svému soudu a při. A kdyby kdo při svou vedl, mají jemu všecko darmo čísti. Než když by pře nevedl, chtěl-li by sobě co kázati čísti, má od toho platiti jako jiní, a strany aby sobě časně registriky jednaly a je pohotově měly od toho ode všeho, což by sobě k své při čísti dáti chtěly. A tolikéž při jiných všech pořádných soudech aby zachováno bylo, aby soudcové meškání nebyli. A pan písař zemský nemá z kathedry odcházeti, pokudž páni a vládyky soudu nezdadí; leč by se opověděl panu sudímu pro potřebu slušnou, bude moci odjíti s volí jeho, a to na ten způsob, jakž jest úředníkuom a soudcím zemským uloženo.

A poněvadž menší úředníci v soud zemský všickni bývati povinni jsou na kathedře aneb při deskách zemských, tolikéž aby starosta komorníci, dokudž se soud drží, nikam neodcházal. A též, když se soudové před menšími úředníky jacízkoli drží, aby také při těch časích při deskách zemských býval, že mnohokrát zprávy jeho při větším i menším soudu se potřebuje. Též také aby komorníci při soudu zemském větším nejméně čtyři a při menším dva bývali a neodcházeli pro potřeby soudcův i pro potřeby lidské a krom soudu

při dskách při úřednicích menších aby vždycky ustavičně dva bývali.

* *Nezměněn.*

α *U rukou* α *po straně*: Zřízení zemské B 27.

B XXV α.

Aby^a soud zemský přece beze všech překážek šel a trval. A v tom, neuchoval-li Pán Buoh krále J. Mti. bez dědicuov podlé privilejí království tohoto, totižto Zlaté bulle císaře Karla Čtvrtého, krále Vladislava majestátu slavných pamětí a J. Mti. král. listu na to stavům daného, by pak i dědicové byli, protože vždy soud zemský přece jdi a trvaj^β.

α *U rukou* α *po straně*: Soudcové zemští překážky nésti nemají. Sněm léta 1575 folio 5. Item 1608 folio 25. — Ku poradu práva stranám ukázaným zachování pokoje vyměřiti. Sněm léta 1575 folio 4. Právo městské Q 32, item A 26, A 37, item G 4.

α *V B nad tím napsáno V. Budovcem*: **Soudové zemští aby překážky neměli 75, 1608.**

β *V B přeskrtnuta poslední následující věta*: A mocí aby žádný jeden na druhého nesahal, než právem aby živ byl pod pokutami o moci v artykuli L V v tomto zřízení zemském uloženými a na konci připsáno V. Budovcem: **Přidá se sněmu 1575, 1608: Také J. Mti. král. etc. Vše, shodně s tím, co po straně poznamenáno v U, dále provedeno. Artykul převzatý ze sněmu 1575 začíná se Item místo Budovcova Také.**

B XXV. [A i B nový.]

Pod ten artykul náleží toto sněmovní snešení:

Soudové
zemští pře-
kážky nésti
nemají^a.
Sněm
léta 1575.

J. Mti. král. když soud zemský, tolikéž soud dvorský a komorní království tohoto se drží, že v ty časy nejvyšších ouředníkův a soudcův zemských, tolikéž rad J. Mti. král. dotčených soudův buďto do rady před osobu J. Mti. aneb v jiná místa a nicméně i^b v nepřítomnosti J. Mti. král. v království tomto skrze psaní J. Mti. potahovati a potřebovati neráčí, aby tíž soudové majíce jeden každý^c své časy jisté, zřízením zemským vyměřené, pořádně od soudcův vedlé povinnosti a závazkův, k jednomu každému soudu^d učiněných, držáni a bez překážky předse jíti mohli a lidé, kteříž před nimi činiti mají, dalších stížností a naříkání, že pro takové překážky dlouhého opatření v spravedlnostech jich docházeti nemohou, přestali, leč by

J. Mt. král. a obecní zemská důležitá^e potřeba toho nastala, že by nikterakž toho pominou[ti] možné nebylo¹.

Nebo slavnému² soudu zemskému, kterýž jest klenot království českého žádná odklady skrze jakékoliv zaneprázdnění kromě samé moci Boží žádná překážka se dáti nemá tak, aby lidé a předně sirotci a vdovy časně fedrování býti mohli tak, jakž majestát krále Vladislava totéž vyměřuje léta 1484^f.

A³ kdy by která rozepře podlé sročení před místodržící J. Mti. král. přišla a to se uznalo, že ta věc, oč by mezi stranami činiti bylo, ku pořadu práva náleží, aby tíž místodržící opatřice při tom to, jak by jedna strana k druhé v tom času až do vykonání té pře náležitě a pokojně se chovati měla, při takovém pořadu práva zůstavili^g, a straně tu věc, kdež náleží, k vinění ukázali.

[B rukou β]:

to jest o uvazování se bezprávně v statky⁴.

^a Soudcové . . . nemají nemá B.

^b i nemá Sněmy české; má úř. tisk 1575.

^c každý z nich A a sněm 1575.

^d soudu sněm 1575; nemá B.

^e vysoce důležitá sněm 1575.

^f 1484 i v deskovém zápise, ale listiny té není v kor. archivu v Praze.

^g zůstaviti B, A a art. sněmu 1575: zůstavili; stejně na konci ukázati B;

A a art. sněmu 1575: ukázali.

¹ Skoro doslovně část artykule sněmu 1575, drž. a zavř. v outery po sv. Matouši, evangelistu Páně (27./9.) Soudové zemští překážky nésti nemají, viz Sněmy české IV, str. 270. Počátek zní: Item J. Mti. císa. Všude dále místo o J. Mti. císa. sněmu 1575 se mluví sde o J. Mti. král.

² Tento odstavec převzat ze sněmu 1608 s malými slohovými změnami první části, kteráš v sněm. artykuli zní: Slavnému soudu zemskému, který jest klenot království českého, aby se buď odklady anebo jinými zaneprázdněními kromě samou mocí Boží žádná překážka nedála . . . Viz tištěné artykule sněmu r. 1608, strana XXV--XXVI.

³ Celý tento odstavec převzat z art. sněmu 1575, drž. a zavř. v outery po sv. Matouši, evangelistu Páně Ku pořadu práva stranám nkázaným zachování pokoje vyměření. Viz Sněmy české IV, str. 271. Po straně deskového zápisu připsáno: 2 — Též do zřízení zemského.

⁴ To jest L.

B XXVI*.

Na kathedru aby žádný nechodil v soud zemský, když páni soudí bez [B rukou β]:
povolení panuv úředníkuv vyšších, než toliko úředníci a soudce zemští a O řádu desk
hajtmanů bradu pražského a prokurátor krále J. Mti. Než ke deskám do sklepu zemských¹.

Sněm
léta 1608.

Ku pořadu
práva stra-
nám ukáza-
ným zacho-
vání pokoje
vyměření.

Sněm
léta 1575.

pro potřeby své jiní lidé jítí mohou. A také aby se žádný ve deskách nevertoval mimo úředníky a písaře, kteří se desk dotýkati mají a dotýkají. A kdož by kolivěk všel na katedru v soud zemský bez povolení pannov úředníkův větších, aby deset kop grošův českých týmž panům úředníkům dal bez odpuštění.

* *V B přeškrtnut nejspíše v souvislosti s marginálním přípiskem.*

¹ *To jest DL a násl.*

B XXVII*.

Najvyšší komorník, najvyšší sudí, najvyšší písař kdyby měli v soudu zemském zapisování býti, když sedí, že mají přede všemi pány napsání býti^a: než v relaci při deskách sami toliko komorník a sudí najvyšší před jinými všemi pány mají vpisování býti. A purkrabě pražský má při zahájení soudu a při vpisování, když v soudu sedí, po zemským písaři státi, než^b písař zemský nemá sedati se pány v lavicích v soudu, než ten obyčej všecken má zachovati. jakž o tom prvé B XXIII napsáno stojí. Než jiní páni a vládky, kteříž v soud zasednou, mají potom pořád napsání býti.

* *V B celý přeškrtnut.*

^a *V. Budovcem po straně v B: [h]ic supremus scriba [an]te cancellarium gradum obtinet [im]no et ant[e] pur[g]rarium.*

B XXVIII*.

Žádný^a z pannov i z vládk, kteří v soudu zemském sedají neb v kterémkoli soudu, v kterémž přísahy mají, po vyslyšení stran o ty pře, o kteréž by před týmž soudem činiti měli, by pak i ta pře do dalšího rozsudku odložena byla, nemá žádné straně z těch stran, kteréž by prvé v soudu sedě a jich pře slyšel, o tu při rady ani kterého naučení ke škodě druhé straně dávatí, a to pod pokutou hrdla ztracení.

* *V B celý přeškrtnut.*

^a *V. Budovcem po straně v B: NB. +*

B XXIX*.

Jestliže by se kdy přihodilo a který člověk neb která strana, buď s kteroukolivěk, věcí o potřebu svou před soud zemský předstoupil, tehdy jestliže by kterému z pannov a vládk sedících v soudu zemském s tou osobou aneb s tou stranou v tom, oč by se před týmž soudem souditi měl, jaký spolek příslušel a co jemu v takové věci náleželo, tehdy takový buď z úředníkův větších neb z pannov neb z vládk, nemá v soudu zemském neb v kterémkoli soudu při té při seděti a souditi. Pakli by kdo maje s kým jaký spolek a vajprosů a seděl v tom soudu a nevstal a taková věc byla-li by naň uvedena, tehdy takový každý vedle pokuty nadepsané trestán býti má. Než má z soudu vstáti

a bude-li chtíti, maože s tou stranou státi i raditi v takové jeho i v své po třebě a po dokonání té pře zase v soud zasesti.

* *V B přeškrtnut.*

B XXX*.

Co se křikouv při soudu zemském dotýče, aby z zadu v světnici soudné žádných křikouv nebylo. Pakli by kdo křičel, má naň zavaláno býti jménem : „Nemluv tak velmi“ jednou, druhé, až po třetí. A křičel-li by vždy přes to a mluvil, má do věže vzat býti a má den a noc seděti. Pakli by nechtěl do věže jíti, ale daj jednu kopu grošův českých purkrabí hradu pražského. A purkrabě má tu býti na kathedře a vokřikovati, aby mlčeli, a bez odpuštění neodcházezi, leč by jej najvyšší purkrabě pražský aneb najvyšší sudí zemský odpustil.

* *V B přeškrtnut.*

B XXXI*.

Úředníci většl zemští, páni a vládyky, kteří při kterémkoli soudu sedají nemají žádných vin a pokut vyprošovati, v kterémž by koli soudu seděli, ješto by ty viny a pokuty k tomu soudu příslušely, ani s žádným o ty viny a pokuty s jakýmikoli vajprosami spolku máti. ^α

* *V B přeškrtnut.*

^α *V. Budovcem v B po straně*: NB. Soudcové při svém soudu pokut at nevyprošují.

B XXXII*.

Cizozemci, kteří k koruně nepřislušejí, i ti, kteříž k koruně české příslušejí, aby všickni před soudem zemským českým jazykem své pře vedli ^α sam skrze se neb kohož sobě zjednati mohou. A cožkoli jiného činiti by měli a měli by co buď německým neb latinským jazykem k ukazování svému, toho časné prvé, než by na při přišlo, k úřadom, kdož by co činiti před kterým soudem měl, aby podali, aby se to na česko od písařův přísazných při týchž soudech vyložilo a soudce aby se nemeškali. A kteříž by písaři takové věci na česko vykládali, těm aby strana, které by se to vykládalo, podlé slušnosti zaplatila

* *V B přeškrtnut.*

^α *V B poznamenáno V. Budovcem po straně*: Při soudech at česky se mluví, ale appellatí se vymíňuje.

B XXXIII*.

Kdož by koli do šrankou vstoupil, když páni soudí, ješto by nebyl zavalán anebo vedlé strany nevstoupil, ten každý aby jednu kopu grošou českých dal purkrabí hradu pražského.

* *V B přeškrtnut.*

B XXXIII.

Když se puohonové vyhlasují a na tom vyhlášení že zavolají na kterého pohnaného, nestojí-li k svému právu, tím prvním voláním nic neztratí. Než puohonové mají se vysvědčiti až do konce. A když se puohonové až do konce vysvědčí, tehdy má voláno býti po druhé. Kterýž pohnaný nestojí k prvnímú a druhému vyhlášení při témž vysvědčování puohonův, tehdy chvilku zanecháno bude. A potom když páni úředníci vyšší rozkáží zavolati „prvé, druhé, třetí, stojí-li ten nebo ti k svému právu“, vohlásí-li se tu na třetím vyhlášení, tehdy nic ztratí, než nestanou-li k tomu třetímu vyhlášení, tehdy při svou ztratí^a.

^a *Tato první část přeškrtnuta. Druhá část počínající slovy A ten připojena k CII. Viz tam.*

B XXXV*.

Kdy na kterou při buď na vyhlášení neb když k soudu přijde, zavoláno bude, mnohokráte se trefuje, že strany do jistého času poklidu neberou ani někdy k svým přem stojí, než toliko někdo se ohlásí, že jest táž věc na smlouvě. A protož aby taková poklidová do určitých časův bráni byli, a kdož by jich nebrali, aby se jim puohonové přetrhovali. Neb jinak když by jistého času nebylo, nevědělo by se, kdy zase na tu při volati. A tak při jiných všech soudích zachováno býti má.

* *Nezměněn.*

B XXXVI*.

Jakož se také přiházelo a přihází, že někdo pohnán neb obelán jsa pro postavení některého člověka a poddaného svého, že jej viniti chce, jeho v soudu zemském nepostaví a příčiny hodné jeho nepostavení neoznámí a neukáže, a původovi bude dáno proti němu pro takové nepostavení za právo stáné, a týž původ po škodách půjde i zatykač vezme, a ten jsa zatčen, když po zatčení toho člověka postaví, bývá toho prázen a dotčený původ i o škody, tudíž o ten zatykač přijde, a tudy i stáné právo to zdviženo bývá: a protož aby se toho po dnešní den více nedálo.

Než kdož by koli jsa pohnán neb obelán, člověka poddaného svého neb i služebníka nepostavil a příčiny hodné jeho nepostavení neoznámil a svědomím aneb jiným dostatečným průvodem neukázal, tehdy jsa zatčen pro nepostavení člověka neb služebníka svého, nemá toho zatčení a moci nebude prázden býti, až jej zase před

soudem zemským postaví, leč by se o to strany smluvily, to při tom zuostaveno býti má. A tu při týmž soudu ta pře předse slyšána býti má. A ten, kdož jest tak člověka neb služebníka svého nepostavil, má puovodovi škody pro tu při vzaté na schválení úředníkův menších desk zemských, též i od toho zatčení zaplatiti. A tolikéž při všech jiných soudech zemských zachováno býti má.

* *Nezměněn.*

B XXXVII*.

Kdož by kolivěk požádal pána^a nebo z vládyk z lavic k své při, když se soudí, má jemu dán býti, kromě úředníkův, totižto nejvyššího purkrabí pražského, nejvyššího komorníka, nejvyššího sudího království českého. A ten pán nebo vládyka, kterýž by byl vyprošen, povinen jest raditi. Než vůli má mluvití, chce-li, neb nechati.

* *V B přeškrtnut.*

^a *V. Budovcem v B poznamenáno po straně: Pána z lavic kdož by vyžádal.*

B XXXVIII*.

Co se úředníkův zemských větších i menších dotýče, aby od žádného žádné pře nevedli před soudem zemským, ale jinde všudy mohou, a to z té příčiny, poněvadž jich žádný vyprositi k své potřebě nemůž, aby k němu vstali; také sami od sebe státi nemají.

* *V B přeškrtnut.*

B XXXIX*.

Žádný z panuov ani z vládyk z soudu zemského, když která potřeba, mluvití nemá, než pan soudí anebo komuž by pan soudí poručil. A k nálezu též žádný vstávati nemá, než komuž pan soudí káže^a.

* *V B přeškrtnut.*

^a *Ž po straně rukou a: Právo městské A 5.*

B XL*.

Žádný^a otázek nemá z soudu zemského činiti než pan soudí aneb komuž by poručil, a to má učiniti s radou i volí všech panův a vládyk z plného soudu. Pakli by se o tu otázku v soudu páni a vládyky dělili, tehdy na kterou stranu jich více bude, při tom má zuostaveno býti.

* *V B škrtnut.*

^a *Ž po straně rukou a: Právo městské A 5, 26. Pro A 5 viz zde B XXXIX.*

B XLI*.

Kdož^a by se koliv soudil o dědiny, z nich jsa pohnán a zprávcem svým nedal úmluvy vedlé práva zemského od úřadu zemského, prvé nežli by druhé hojemství vyšlo při půhonné při, než co se půhonoem k odporuom dotýče, prvé nežli by hojemství přišlo a potom ty dědiny prosoudil, že jemu zprávcé těch dědin povinnen není zpravovati. A ten, kdož ty dědiny prosoudí, nemůž se pro nezprávu na svého zprávcí nebo na své zprávcé vésti. Pakli by jemu úmluvou dal tak, jakž se nadpisuje, prvé nežli by hojemství vyšla a zprávcé že by jeho v tom nezastoupil, tehdy by pak ty dědiny prosoudil, muož se pro nezprávu vésti.

Než^a od úřadu (však desk zemských) nemá žádnému žádná úmluva vydána býti k jiným soudům, kdož by zprávy dskami zapsané aneb listu zprávního ve dskách neměl, aby řád desk zachován byl a lidé aby se zbytečně k škodám nestrojili. Též také uvázal-li by se kdo komu v čí grunty vajtrzně neb jakkoli jinak, a ten, komuž by se takové uvázání stalo, měl za ten grunt dskami neb jinak zprávcé, že to má zprávcím svým oznámiti podlé práva, když by z toho pohnal neb obeslal.

* *Nezměněn.*

^a *U rukou a po straně: Zřízení zemské E 10. Viz tam.*

^a *Než... nestrojili zatřeno v B nejspíše V. Budovcem. Snad jen to má zůstat z tohoto artykule.*

B XLII*.

Jestliže^a by se kdo komu zapsal listem pro kterou věc, jestliže by ho kdo chtěl právem viniti z té věci, za kterouž se mu jest zapsal, že ho zastoupiti má: tehdy ten, byl-li by pohnán neb obeslán pro tu věc, na kterouž zápis má, má toho obeslati od toho práva a soudu, před kterýž jest pohnán aneb obeslán, aby jej v tom zastoupil podlé zapsání svého. A nezastoupil-li by po tom obeslání, by pak ten prosoudil, kdož jest pohnán aneb obeslán, tehdy muož k tomu hleděti, kdož se jest jemu zapsal: než jestliže by se soudil (toho neobešlíc, kdož jest mu se zapsal), prosoudil-li by, nebude moci jeho viniti.

* *Nezměněn.*

^a *U rukou a po straně: Zřízení zemské E 10.*

B XLIII*.

Když by kolivěk k soudu pohnaný zavolán byl, neohlásí-li se pohnaný a nevstoupí do šraňkuov, tehdy proto pohnaný ten den, který by naň k soudu voláno bylo, dokudž páni a vládyky v soudu sedí^a, nic tím neztratí, jestliže se ohlásí k svému puohonu a při, dokudž páni a vládyky sedí: než neohlásil-li by se ten den, prvé nežli by soud vzdán byl, tehdy na něm puovodovi právo stáné týž den dáno bude. Než co se původa dotýče, na toho když by zavoláno bylo k soudu, a on se tu neohlásil, tehda jemu hned po takovém neohlášení půhon jeho bude vymazán^β, neb původ pohotově s potřebami svými býti má. A při jiných soudech všech pořádných v tom takovajž způsob zachován býti má.

* *Nezměněn.*

a K podtrženým slovům dokudž... sedí V. Budovec v B připisuje: In peremptoriis maiorem rationem citati quam citantis haberi.

β K podtrženým slovům hned... vymazán v B připsáno V. Budovcem: quaestio, utrum hic instantia saltem an tota citatio huius rei corrumpat?

B XLIII*.

Jestliže pohnaný stane, když na jeho při zavolají, hojemství muož vzíti do druhých Suchých dní aneb do nazajtří sv. Jeronýma, a bude-li mu se zdáti, můž opět o těch Suchých dnech ještě druhé hojemství^a vzíti a tolikéž muož učiniti při soudu, kterýž se drží nazajtří sv. Jeronýma. Než v tom se opatřiti má, z kterého jest dědictví pohnán, aby svým zprávcom tak a v tom času, jakž v artykuli (B XLI) to vyměřeno jest, dal na úmluvu aneb držitelům dědin zprávních, aby jej v tom soudu zastoupili. A s takovou úmluvou starosta komorníci má poslati komorníka k těm zprávčům aneb držiteluom dědin zprávních, na kteréž se ta úmluva vztahuje. A zastupte jej zprávce aneb držitelé dědin zprávních neb nezastupte, má on přede se k tomu půhonu stávati a o tu při se souditi. Pakli nechce stávati pohnaný, muož poručníka té pře udělati, a jestli že by prosoudil a právem z toho dědictví byl vyveden, tehdy se bude moci na své zprávce aneb na dědiny zprávné vésti tak, jakž o tom svolení o zprávě v artykuli E X ukazuje. Pakli by zprávčím aneb držitelům dědin zprávních neposlal úmluvy a soudil by se sám, tehdy zprávce

aneb ti držitelé dědin zprávních nebudou mu povinni toho dědictví zpraviti, by je pak prosoudil. A též jestliže by stáným právem to dědictví prosoudil, nebudou jemu zprávece povinni tou zprávou.

* *Nezměněn.*

a V. Budovcem poznamenáno v B po straně: Dilatio citati 2.

B XLV*.

Též^a o každou jinou při kdož by byl pohnán, má se zachovati při vyhlášení pŕihonov aby stál, a když na jeho při zavolají též a vezma dvoje hojemství víc mu žádného potom nedadí, než již své pře braň, jak umíš vedlé práva.

* *Nezměněn.*

a A rukou a po straně: Právo městské B 49, 55.

B XLVI*.

Kdož by před kterýmkolivěk soudem při počna vésti, potom svévolně ušel od soudu^a bez vědomí a vůle soudcí, ten má obeslán býti od krále J. Mti. aneb od panův a vládyk z plného soudu, též od soudu komorního aneb dvorského, kdež by ta pře před kterým soudem byla. A má pro tu svévolnost trestán býti a dvě neděli v věži seděti a tu při, pro kterouž jest pohnal neb obeslal, má ztratiti. A též zase, jestliže by pohnaný neb obeslaný pŕihon neb obeslán slyšal a potom od toho bez vůle soudcí ušel, že má též obeslán a trestán býti a též svou při ztratí, jakož se nahoře píše, a má naň dáno býti stáné právo.

* *Nezměněn.*

a V. Budovcem poznamenáno v B po straně: Desertores iudiciorum.

B XLVII*.

Každý^a, kdož pohání neb obsílá koho z více nežli sám má^a, chce-li při svou vésti, má pro škody zaručiti tím, kdož by měl na svobodných dědinách nebo zápisných. A tolikéž, kteříž nejsou obyvatelé osedlí v tomto království anebo manové, kteříž by dědičných statkuov neměli a chtěli-li by koho pořádným právem a soudem tohoto království z čeho viniti, aby pro škody jako i jiní, kteříž

na svobodných dědinách nemají, urukovali. Pakli by nezaručil, tehdy právo nemá jemu dopomoženo býti, leč by ten na zdraví neb na statku byl zahuben od toho, kohož pohání neb obsílá, to má bez zaručení předse jíti, aneb jestliže by komu dědictví bylo odjato. A vdovy, kteréž by z věna právem vinily, též také ti, kteříž k menšímu úřadu pohánějí ze dvaceti kop grošuv českých, nemají urukovati. A jestliže by také kdo maje uručiti bezelstné rukojmě míti a jím se opatřiti nemohl a páni soudce při kterémžkoli soudu to (že by pro tu samu příčinu spravedlnosti své dojíti nemohl) poznali, jakž by koli s strany toho uručení rozvázili a našli, toho se při tom zuostavuje.

* *Neměněn.*

^a *U po straně rukou a*: Osoby z vyšších stavův, chtějí-li při právě městském koho viniti, jsou povinni nebo usedlími při tom městském právě anebo základem škody zaručiti. Sněm léta 1585. *Tím míněn artykul* O zaručování škod při právě městském, viz *Sněmy české VI, str. 582.*

^a *K podtrženým slovům z více nežli sám má v B připsáno V. Budovcem*: Qui in citationibus fideiussores dare aut non dare debeant.

B XLVIII*.

K těm nahoře psaným všem pŕuhonoum původ i pohnaný mohou poručníky každý své při na zisk i ztrátu dskami udělati, stojíc prvě každý sám k vyhlášení pŕuhonu. Než prosoudí-li ten, kterýž by poručil při buď nestáním aneb přisouzením, nemá ten, kdož při obdrží, k poručníku hleděti.

* *Neměněn.*

B XLIX*.

Jestliže by kdo z čehožkoli pohnal a v tom pŕuhonu pokutu by sobě peněžitou položil, a potom stáné právo podlé toho pŕuhonu měl, tehdy aby před úředníky menšími ode dne práva stáného ve čtyřech nedělích stál a provedl, zač jest to stálo, z čehož jest pohnal. A což tu provede do summy v pŕuhonu položené, pro kterouž jemu stáné právo dáno bude, aby jemu na tu summu právo puštěno bylo. A také, kdož požene zejména z jisté summy peněz a právo by ustál, ten každý má toho stáného práva užiti, a nebude jemu potřebí provozovati, než po takovém stáném právu má jemu právo ihned puštěno býti.

* *Neměněn.*

B L.

Puovod nestane-li k vyhlášení púhonu, má býti jemu jeho púhon přetržen a vymazán*.

[B rukou β]: jest první.¹

* V B přeškrtnut patrně v souvislosti s přípisem ruky β.

¹ Viz B XLIII.

C I*.

Kdož by z jedné věci a pře po třikrát kohožkoli poháněl neb obsílal před kterýkoli soud a k svým takovým púhonům a obesláním by nestál, neb od nich buď na vyhlášení neb když by na při přišlo, pustil, z toho ten žádný aby více poháněti ani obsílati nemohl žádného^a.

* *Nezměněn.*

^a V. Budovec poznamenává v B: Ergo hic dirimitur quaestio illa B 43, ut ibi in prima citatione non comparent actore instantia saltem, hic vero post ternam citationem tota actio pereat.

C II^a.

O braní a dodávání puohonuov.

Tak^a původ i pohnaný má tu na ten den státi nazajtří sv. Jeronýma aneb o Suchých dnech buď letničních aneb postních v pátek ráno na hradě Pražském k vyhlášení púhonu v té světnici, kdež král J. Mt. se pány a vládkami na soudu sedají. A potom při vyhlašování puohonu řečník zemský^b má puohony vyhlašovati a starosta komorníčí má je řečníku sepsané dáti. A týž starosta má s registry svými při něm státi a řečník má zavolati, stojí-li puovod i pohnaný (jmenuje je jménem) k svému právu. A ohlásí-li se oba dva, hned má jiný púhon vyhlašovati. Pakli původ sám toliko nestojí, tehdy hned ten púhon vymaže a přetrhnou a pohnanému povědí, že jest toho púhonu prázen. Pakli oba nestojí, tehdy též ten púhon přetrhnou a vymaže. A písař menších desk má znamenati nad puohonem ve deskách púhonných, že původ nestojí. Pakli oba nestojí, tehdy má nade dvěma^c znamenati. Pakli by pohnaný nestál, tehdy když řečník při vyhlášení púhonuov naň zavolá, starosta komorníčí má znamenati jméno jeho, kdož nestojí a pú-

[A rukou a]:
Zřízení
zemské
B 50, 43.